

Udako Euskal Unibertsitatea

Irakaskuntza metodo alternatiboak

Hezkuntza Libertarioa

Udako Euskal Unibertsitatea

► Ikastaroaren programa: Edukiak eta helburuak

Edukiak:

- **Gaur egungo gizarte eta hezkuntza ereduaren inguruko hausnarketa eta eztabaida.**
- **Baloreen instrumentalizazioa.**
- **Teoria libertarioen ekarpen batzuk.**
- **Eskola alternatiboen ereduak, gaur egungo bi kasu: Paideia eta Summerhill.**
- **Hezkuntza eredu ideal baten eraikitze prozesurako lehenengo hausnarketa.**

Udako Euskal Unibertsitatea

Helburuak:

- **Esperientzia pedagogiko (propio eta arrotz) ezberdinen inguruko hausnarketa, zabalpena, eta ideien elkartrukaketa egitea.**
- **Gure gizartean eta hezkuntzan dauden baloreen transmizio mekanismoak aztertzea teoria libertarioen ikuspegitik.**
- **Teoria libertarioek zer gehitu duten eta zer gehitu ahal duten hezkuntza mundura agertzea.**

Udako Euskal Unibertsitatea

**“Kapitalismoaren estruktra hierarkikoak
exijitzen zuen eta exigitzen du langileak
izaera karakteristiko espezifiko batzuk
izatea. Lantegiaren (edo beste lan motaren)
aspergarritasuna eta monotonia
soportatzeko hezitu behar ziren, ala nola
beren organizazioari zintzo-zintzo
obeditzeko. Langileek puntualak, zintzoak,
pasiboak izan behar ziren. Gainera, bere
enplegua eta pozizioa irrikaz hartzeko prest
egon behar ziren.” (Francisco Ferrer i
Guardia)**

Udako Euskal Unibertsitatea

“Hezkuntzaren estruktura hierarkikoak exijitzen zuen eta exijitzen du ikasleak izaera karakteristiko espezifiko batzuk izatea. Eskolaren (edo beste ikastegi motaren) aspergarritasuna eta monotonia soportatzeko hezitu behar ziren, ala nola beren irakasleari zintzo-zintzo obeditzeko. Ikasleek puntualak, zintzoak, pasiboak izan behar ziren. Gainera, bere Ikasketak eta pozizioa irrikaz hartzeko prest egon behar ziren.” (?)

Udako Euskal Unibertsitatea

ANTIAUTORITARISMOA

“Kanpoko interbentzio errepresiboa ez du baliogarritasunik, eta era berean, korruptua da, ondo eta txarto dagoenaren idea bat eman ordez, autoritatearen bidez ezartzen duelako, obedientzia sustatuz sari eta zigorren bitartez.”

Godwin

Udako Euskal Unibertsitatea

ANTIAUTORITARISMOaren inguruan...

“ XX. mendeko eskolak autoridade anonimo tipo bat garatu egin dute, zeinak ikaslea prestatzen du gizarte propagandistiko eta burokratiko baten manipulaziorako. Eskola tradizionalak autoridade zuzenaren (open authority) adibide argia ziren: irakasleak bere poterearen bitartez ikasleei enfrentatu egiten zen; era honetan, ikasleek poterearen iturriaren kontzientzia zeukaten. XX. mendean ordea, autoridade forma anonimoak sortu egin ziren teknika psikologiko sofistikatuagoen bitartez. Kontrol forma hauek manipulazioaren izaera eta kontrol iturriaren identifikazioaren ulermena zaildu egin dute.”(Spring)

Udako Euskal Unibertsitatea

HEZKUNTZA INTEGRALA

“Las sociedades desiguales, bien sean feudales o de clases, se basan sobre la separación del trabajo intelectual del trabajo manual, y esta división se acentúa extraordinariamente en la sociedad capitalista resultado de la Revolución Industrial, que afecta al trabajador negativamente mediante un proceso de alienación. El socialismo va a cuestionar este proceso de división y propone su superación mediante una sociedad donde el trabajo integre la actividad física e intelectual, y no se valore más el intelecto. En el contexto del siglo XIX los primeros socialistas no autoritarios, fundamentalmente Proudhon y Bakunin proponer la idea anarquista de educación integral como camino para la superación de esta alienación. La educación integral consiste en educar a la persona sin separar el trabajo manual del trabajo intelectual, así como educar para la vida social.”

Udako Euskal Unibertsitatea

AUTOGESTIO PEDAGOGIKOA

Eskola anarkista batetan ez dute eraginik izango Estatuaren edo Eleizaren auerreeskakisunak. Curriculum-a eskola osatzen duen talde berak definitzen du, zeinak pertsonen heziketa askerako baliogarriak diren ikasketak zeintzuk diren erabakiko du.

TEORIA LIBERTARIOEN SAILKAPENA

Silvio Gallok, Askatasuna abiapuntutzat, edo helburu gisa, onartzen den araberako sailkapena egingo du teoria libertarioen artean:

- ▶ Tendentzia Ez-Direktiboak
- ▶ Tendentzia Soziopolitikoak edo "Mainstream"

Tendentzia ez-Direktiboak

- ▶ Askatasuna abiapuntu eta bitartekoa.
- ▶ Teoria soziopolitikoak dituzten pozizio komunitarioekin alderatuz pozizio indibidualista.
- ▶ Hezituaren askatasuna absolutua da, eta hezitzailearen eginkisuna gizabanakoaren garapen naturalari afektatu ahal duen edozein influentzi koaktibo sahiestea izango da.
- ▶ Rousseau-rekin kompartitzen dute hurrengo teoria: gizabanakoa ez da kapaza arrazoitzeko neraberaino, eta beraz, edozein dogmatik aldentzea beharrezkoa da manipulazioa ekiditzeko.

Tendentzia soziopolitikoak

- ▶ Askatasuna konkistatu beharreko helburu gisa.
- ▶ Planteamendu hauek ez dute askatasun indibiduala ulertzen askatasun sozialarekin bat baldin ez badoa lotuta. *Askatasuna ez da ezaugarri natural bat izango oraingoan, soziala baizik* (Bakunin).
- ▶ Ezin du ideologia transmititzeari uko egin, (hau ez du esan nahi "dogmatizatzeari"), bestela, gizarte kapitalistak berea inposatuko duelako hezituetan.

BALOREAK ETA PRINTZIOAK

- ▶ **Instrukzioa versus heziketa dogmatikoa.**
- ▶ **“R”-ak: erresponsabilitatea, errespetua.**
- ▶ **“Auto-ak”: autogestioa, autonomia, autoikasketa, autokontrola...**
- ▶ **Autoritate arbitrarioaren ukapena.**
- ▶ **Askatasuna (Aske izan, edo ikasi?)**
- ▶ **...**

Udako Euskal Unibertsitatea

Komisio Europarraren Komunikatua: Unibertsitateen papera Esagutzaren Europar. (2003)

“Unibertsitate Europearrak gaur egun:

**Esagutzaren ekonomia eta gizartea, elkarloturiko
lau elementuen konbinaketatik sortzen dira:**

- Esagutzaren produkzioa, ikerketa zientifikoaren bitartez batez ere.**
- Honen transmizioa hezkuntza eta formazioaren bitartez.**
- Haien difusioa komunikazio eta Informazioaren teknologiaren erabilera dela medio.**
- Esagutzaren produkzioaren explotazioa berrikuntza teknologikoaren bitartez.**

Udako Euskal Unibertsitatea

“Horregaitik, Elkarte Europeoa saneatuta eta gorantza doan ingurumen unibertsitario bat beharrezkoa du. Europa bere unibertsidadeen eszelentzia behar du esagutzaren gizarteak mantentzen dituen prozezuen optimizazioa lortzeko, eta Lisboako Kontzeilu Europarrean finkatutako helburua lortzeko, hau da, ezagutzan oinarritutako munduko ekonomiarik konpetitiboena izatera ailegatzea, eta kalitate haundiagoa duten lanpostuak sortzeko ala nola kohesio soziala lortzeko(…)”

Komisio Europearraren komunikatua (2003) Unibertsitateen papera Esagutzan Europan.

JEFATURA DEL ESTADO

7899 LEY ORGÁNICA 2/2006, de 3 de mayo, de Educación.

JUAN CARLOS I

REY DE ESPAÑA

A todos los que la presente vieren y entendieren. Sabed: Que las Cortes Generales han aprobado y Yo vengo en sancionar la siguiente ley orgánica.

PREÁMBULO

Las sociedades actuales conceden gran importancia a la educación que reciben sus jóvenes, en la convicción de que de ella dependen tanto el bienestar individual como el colectivo. La educación es el medio más adecuado para construir su personalidad, desarrollar al máximo sus capacidades, conformar su propia identidad personal y configurar su comprensión de la realidad, integrando la dimensión cognoscitiva, la afectiva y la axiológica. Para la sociedad, la educación es el medio de transmitir y, al mismo tiempo, de renovar la cultura y el acervo de conocimientos y valores que la sustentan, de extraer las máximas posibilidades de sus fuentes de riqueza, de fomentar la convivencia democrática y el respeto a las diferencias individuales, de promover la solidaridad y evitar la discriminación, con el objetivo fundamental de lograr la necesaria cohesión social. Además, la educación es el medio más adecuado para garantizar el ejercicio de la ciudadanía democrática, responsable, libre y crítica, que resulta indispensable para la constitución de sociedades avanzadas, dinámicas y justas. Por ese motivo, una buena educación es la mayor riqueza y el principal recurso de un país y de sus ciudadanos.

“(...)El principio del esfuerzo, que resulta indispensable para lograr una educación de calidad, debe aplicarse a todos los miembros de la comunidad educativa. Cada uno de ellos tendrá que realizar una contribución específica.

Las familias habrán de colaborar estrechamente y deberán comprometerse con el trabajo cotidiano de sus hijos y con la vida de los centros docentes. Los centros y el profesorado deberán esforzarse por construir entornos de aprendizaje ricos, motivadores y exigentes. Las Administraciones educativas tendrán que facilitar a todos los componentes de la comunidad escolar el cumplimiento de sus funciones, proporcionándoles los recursos que necesitan y reclamándoles al mismo tiempo su compromiso y esfuerzo. La sociedad, en suma, habrá de apoyar al sistema educativo y crear un entorno favorable para la formación personal a lo largo de toda la vida. Solamente el compromiso y el esfuerzo compartido permitirán la consecución de objetivos tan ambiciosos.”

UTOPIA???

L.O.E

ERRESPONSABILIDADEA, NORENA?

Administrazioak, gizartea...eta
protagonistak?

“ (...)La actividad de los centros docentes recae, en última instancia, en el profesorado que en ellos trabaja. Conseguir que todos los jóvenes desarrollen al máximo sus capacidades, en un marco de calidad y equidad, convertir los objetivos generales en logros concretos, adaptar el currículo y la acción educativa a las circunstancias específicas en que los centros se desenvuelven, conseguir que los padres y las madres se impliquen en la educación de sus hijos, no es posible sin un profesorado comprometido en su tarea.”

L.O.E

EDUKIAK: UNIBERTSO TEMATIKOA

“Baldintzatzen gaituen errealitatean, hezitzaileak eta herria errealitate honetaz duten kontzientzian, heziketaren eduki programatikoa bilatuko dugu.

Bilaketa hau ematen den momentuan heziketa “askatasun praktika” bihurtzen duen dialogoa ematen da. Herriaren Unibertso tematikoaren inguruko ikerketa, alegia”

Paulo Freire *.Pedagogía del oprimido*

EDUKIAK: METODOLOGIA

- ▶ “ (...)herriari planteatu, kontradikzio jakin batzuen bitartez, euren egoera existentzial konkretua, bizi duen orainean, arazo bat bezela zeinak desafiatuko ditu, eta hau egiten, erantzun bat exijituko duena, ez maia intelektualean, baizik eta akzioaren maian. Inoiz ez haren gainean disertatu, edo haien desio, zalantza, esperantza, edo beldurrekin, zerikusirik ez duten edukiak jorratu.”

Paulo Freire. *Pedagogía del Oprimido*

DERRIGORREZKO ESKOLALDIRAKO EUSKAL CURRICULUMA (6-16 urte)

- **Proiektua: “elkarren osagarri diren 2 helburu eta beharrei erantzuten die.”**
 - **Euskal kulturaren transmizioa zihurtatu, E.H-n eragina duten zenbait administrazioetan euskal kultura ez delako behar bezala transmititzen, edo transmizio hau ez delako nahikoa.**
 - **Euskal kultura espezifikoaren bermea eta Europa eta mundu osoko ondareari egin beharreko ekarpenaren bermea lortzeko planteamenduaz gain, Europan integratutako Euskal gizarte batean eta munduarekin elkarreraginean bizi izateko beharrezkoak diren konpetentziak ere sartu behar dira.**

EUSKAL CURRICULUMA: sortzaileen ustea

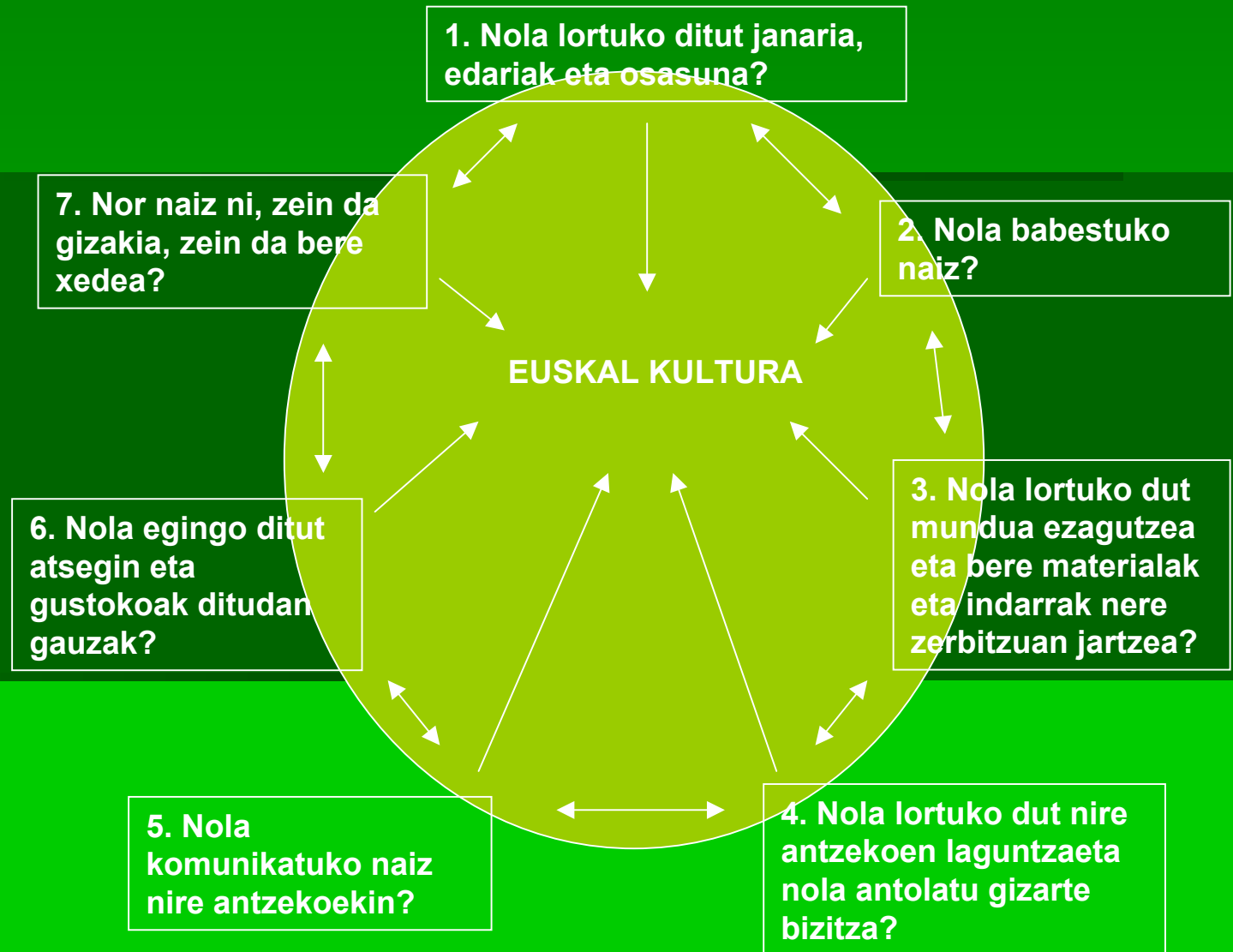
“munduaren ikuspegi jakin batetik egindako kultur prozezen eta produktuen hautaketa. Kultur prozezu eta produktuetan, euskaldunontzat berezkoak direnak eta unibertsalak sartzen dira. Horrenbestez Euskal curriculumaren helburua ez da soilik euskaldunon berezko kultur prozezu eta ekoizpenak bakarrik aukeratzea, gizateria osoarenak hartzen baititu bere baitan, betiere, gure testuinguru jakina oinarri gisa hartuta”

Testuingurua: **Kultura, Euskal kultura**

Kultura

- **Barneratutako jokabideak eta balioak, nahiz eta zenbait kasutan berezkoaren eta kanpotik bereganatutakoaren arteko mugak ez dauden argi.**
- **Eguneroko bizitzak sortutako oinarrizko beharrei erantzuteko giza talde batek urratzen dituen bideak, bizitzeko moduak, eta arauak.(Kultur materiala)**

- **Bizitzeko adierazpen eta arau horiek gizabanakoarentzat eta taldearentzat duten esanahia; hau da, herri edo gizarte jakin batek gizakiaz, gizarteaz eta naturaz duen ideia, balio eta arau adierazgarrien sistema (kultur sinbolikoa)**
- **Gizabanakoa talde bateko kide izateko (hau da, taldera egokitzeko) taldearengandik jasotzen dituen bizimoduak eta arauak (gizarte kultura)**

Euskal curriculuma: HEZKUNTZA KONPETENTZIA OROKORRAK

- **Pentsatzen eta ikasten ikasi**
- **Komunikatzen ikasi**
- **Elkarrekin bizitzen ikasi**
- **Norbera izaten ikasi**
- **Egiten eta ekiten ikasi**

Printzipio libertarioak??

- Pentsatzen eta ikasten ikasi

“Bai emakumea eta bai gizona haien lehen haurzarotik informazioak era pasibo baten barneratzen ez ohitzea, baizik eta hauek eztabaidatzen, kontrolatzen, egiaztatzen, eta erroreak kanporatuz egiarekin baino ez geratzea.”

Godwin, Sozialista Utopikoa.

- **Komunikatzen ikasi.**

“Freinet-en teknika ikasleari hitza ematea baino ez da, euren beharrak errespetatu, euren interesak; lehengo ikutu experimental hauek ikasketara bideratuko dituztelakoan. Aktibidade hauek forma kooperatiboan egingo direla kontutan izanda -joera hau indartuko duen klima eratu delako- eta ikaslegoaren lanari zentzu bat ematen, beraz, curriculumak karakteristika hauek moldatu beharra dauka.”

Josefa Martin Luengo. Colectivo Paideia

■ Elkarrekin bizitzen ikasi

“Demostratu izan da(...) euren sexuaren alde eta bestearen kontra legeak egin dituzten gizonek, eta era berean, aberats eta pribilegiatua den legistatzaileak pobre eta desjabetuaren kontra legistatu izan, eta izaten duenean, potere abusu bat ematen dela.”

Ferrer i Guardia. Escola Moderna

- Norbera izaten ikasi.

- Egiten eta ekiten ikasi

“Hezkuntza integralaren printzipioa: lan manuala eta lan intelektuala bereiztu barik pertsona hezitzean datza, ala nola bizitza sozialerako. (...) Proudhon(...) lanaren balore pedagogikoa defendatzen du eta espezializazioaren gehiegikeria kritikatzeko, garapen pertsonala pobrezten duelako.”

SUMMERHILL, Leiston, Suffolk, EB

Ezaugarri Orokorrak

- ▶ Gaur egun Leiston-etik gertu, Suffolk kondatuan (EB), zelai eta basoz inguratuak. 1921 urtetik, gorabeherekin, martxan.
- ▶ 80-90 haur, internatu kalidadean gehiengoak, 5,6 urteetatik 17etara.
- ▶ 12 langile *full-time*.
- ▶ Herrialde ezberdinetako haurrak: Ingalaterra, Alemania, Noruega, Holanda, Suitza, Israel, EEBB, Korea, Taiwan, Japonia, Frantzia, e.a..
- ▶ 11 urteetatik behera bakarrik onartzen dira ikasleak.
- ▶ 11.000 libra urtero.
- ▶ Klaseak ez dira derrigorrezkoak, materia formalak (Ingelesa, Matematikak, Zientziak...) bermatzen dira, Summerhill-etik atera eta ikasten jarraitu nahi izatekotan azterketa estatalak egin ahal izateko.
- ▶ Azterketa eta kalifikaziorik ez daude berez eskolako programan.
- ▶ A.S. Neill –en pentsamenduaren ildo jarraituz antolatutako eskola, gaur egun, bere alaba, Zoe Readhead da zuzendari.

Funtzionamendua

- ▶ Komunitate gisa bizi dira, eta Komunitate horren organu nagusia *Asamblada* da:
 - Asamblada 3 edo 4 aldiz biltzen da astero.
 - Komunitateak izaten dituen arazo edo kideen artean sortu daitezken arazoak aurkesten dira.
 - Asambladan Komunitatea osatzen duten kide guztiek partehartzen dute. *Chairman*-en eta *Idazkariaren* figurak nabarmentzen dira.
 - ▶ *Chairman*: Asambladan potere absolutua du, gai ordena aurkeztu eta proposamenak eta bozkak gidatzen ditu. Ostiralero aukeratzen da berri bat. *Chairman* berriak jansteko tailerrak egiten dira.
 - ▶ *Idazkaria*: Gai ordena idatzi eta bozken emaitzak apuntatu

Udako Euskal Unibertsitatea

► **Summerhill General Policy Statement**

1. To provide choices and opportunities that allows children to develop at their own pace and to follow their own interests.

Summerhill does not aim to produce specific types of young people, with specific, assessed skills or knowledge, but aims to provide an environment in which children can define who they are and what they want to be.

Udako Euskal Unibertsitatea

- ▶ **2. To allow children to be free from compulsory or imposed assessment, allowing them to develop their own goals and sense of achievement.** Children should be free from the pressure to conform to artificial standards of success based on predominant theories of child learning and academic achievement.

Udako Euskal Unibertsitatea

► **3. To allow children to be completely free to play as much as they like.**

Creative and imaginative play is an essential part of childhood and development. Spontaneous, natural play should not be undermined or redirected by adults into a "learning experience" for children. Play belongs to the child.

Udako Euskal Unibertsitatea

► **4. To allow children to experience the full range of feelings free from the judgement and intervention of an adult.**

Freedom to make decisions always involves risk and requires the possibility of negative outcomes. Apparently negative consequences such as boredom, stress, anger, disappointment and failure are a necessary part of individual development.

Udako Euskal Unibertsitatea

- ▶ **5. To allow children to live in a community that supports them and that they are responsible for; in which they have the freedom to be themselves, and have the power to change community life, through the democratic process.**

All individuals create their own set of values based on the community within which they live. Summerhill is a community, which takes responsibility for itself. Problems are discussed All members of the community, adults and children, irrespective of age, are equal in terms of this process.

PAIDEIA, Merida, Badajoz

Ezaugarri orokorrak

- ▶ Meridatik gertu, Badajoz probintzian, Espainia.
- ▶ 31 ikasle lehenengo eta bigarren Hezkuntzan, eta 15 Haur hezkuntzan. 1990tik 1994.urtera 103 ikasle izatera ailegatuko dira.
- ▶ 1978.eko Urtarrilean hasi zen martxan, Badajoz hirian bertan, geroxeago, kanpoan erosi zuten etxe bat.
- ▶ Hiru emakume, Concha Castaño Casaseca, Mª Jesus Checa Simó, eta Josefa Martin Luengo, inizatibaren atzean.
- ▶ Eskola Autogestionatua, gurasoen *kuoten* bitartez finantziatua. Kuota hauek ekitatiboak dira bakoitzaren kapazidadearen arabera.
- ▶ Egun osoa ematen dute eskolan, otorduak, guztion artean prestatzen dituzte.
- ▶ Kooperatiba eta kolektibo bat osatzen dute "El Colectivo Paideia",
- ▶ Beste talde lagun: "*Mujeres por la Anarkia*"

Funtzionamenduaren ardatz nagusiak

- ▶ Pertsona aske eta autogestionatuak eratzeko, diote, gizabanako bakoitzak inoren agindurik gabe interesatzen zaizkion kontzeptu eta edukiak aukeratzea eta lantzea beharrezkoa da. Berezko limitazioen kontzientzia izanik, kontzeptu, aktibidade, eta aktitude hauek, nola, noiz, eta non landu nahi dituen aukeratu behar du.
- ▶ *Autodidaktismoa*, alegia. Alde batetik, beharrezkoa duen informazioa eskuratzen jakitea, eta era berean, Koperazio didaktikoa bultzatzea beste pertsoneri laguntza eskatuz.
- ▶ *Kooperazio didaktikoa* lan dinamika kolektibo eta igualitarioak landuz bultzatuko da. Pertsona bakoitzak aukeratzen ditu zeintzuk izango diren hiruilabete bakoitzean beteko dituen konpromesu didaktiko pertsonalak, eta zeintzuk taldearenak. Konpromesu hauek ez dituzte bakarrik elementu intelektualak osatzen, baizik eta besteonganako harreman eta afektiboak.

- ▶ *Auto-ebaluazioaren* bidez, behaketa erregistro eta heldutasun frogen laguntzarekin barne eta taldearekiko aktitudeak konpobatzen dira, ala nola interesak, behar afektibo, intelektual eta sozialak. Honela, azterketekin apurtzen da, errepresio eta konpetizio formak direla ulertzen delako.
- ▶ Pertsona guztien artean garbiketa, bilketa, materialen edo diru kolektiboaren banaketa funtzioak banatzen dira, bakoitzaren erresponsabilidade, adin, eta kapazidadearen arabera.
- ▶ *Asanblada* taldearen erabakiak hartzeko markoa da, haien hitzetan: "*La Asamblea es la piedra angular de la educación libertaria ya que en ella surge la espontaneidad, la libertad, y la comunicación libre entre las personas.*"

Asanblada, erabakiak hartzeko erreferente bihurtzen da, beraz erabaki eta iritzien erregistro idatzia behar du, hala nola erabakiak hartzeko sistema kolektiboa, kontzensusaren bitartez ezineskoa baldin bada bozkaren bidez.

Asambladak txikiagoak izan daitezke afektaturiko pertsonen kopurua konkretua baldin bada, eta bestela, orokorrak.

Astronomia Klasea

Experimentuak

Sukaldean

